



**Republica Moldova**  
**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

**DECIZIE**  
**DE INADMISIBILITATE**

*a sesizării nr. 24g/2016*

privind excepția de neconstituționalitate a articolului  
35 alin. (3) din Codul de procedură penală  
(*recuzarea judecătorului*)

CHIȘINĂU

23 martie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,  
DI Aurel BĂIEȘU,  
DI Igor DOLEA,  
DI Tudor PANȚÎRU,  
DI Victor POPA, *judcători*,  
cu participarea dlui Eugeniu Osipov, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 18 martie 2016,  
Înregistrată la aceeași dată,  
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,  
Având în vedere actele și lucrările dosarului,  
Deliberând la 23 martie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

## ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, ridicată de avocatul Vladislav Roșca în dosarul nr.14r-215/16, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 18 martie 2016 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Iurie Jordan, Ghenadie Lîsîi și Silvia Vrabii), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

3. Întrucât cauza se află la etapa urmăririi penale, iar ședințele sunt închise, Curtea va utiliza doar inițialele învinuitului.

### **A. Circumstanțele litigiului principal**

4. La 24 februarie 2016, în procesul examinării de către judecătorul de instrucție Victor Rățoi din cadrul judecătoriei Buiucani mun. Chișinău a demersului procurorului în Procuratura Anticorupție privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința lui V.O., învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (2) lit. b) din Codul penal, avocatul Vladislav Roșca a solicitat recuzarea judecătorului de instrucție, în temeiul articolului 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală.

5. La 25 februarie 2016, instanța de judecată a respins cererea de recuzare printr-o încheiere, care, potrivit articolului 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, nu este susceptibilă de a fi atacată.

6. Prin urmare, demersul procurorului privind aplicarea măsurii preventive a fost examinat în continuare de către judecătorul de instrucție Victor Rățoi, care, prin încheierea din 25 februarie 2016, a dispus aplicarea în privința învinutului a măsurii preventive sub formă de arest pe un termen de 30 zile.

7. Încheierea judecătorului de instrucție a fost contestată cu recurs. În susținerea recursului avocatul, adițional altor argumente, a invocat și încălcarea principiului imparțialității instanței de judecată.

8. În cadrul ședinței Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016 privind examinarea cererii de recurs, avocatul Vladislav Roșca a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 35 alin. (3) din Codul de procedură penală și sesizarea Curții Constituționale pentru verificarea constituționalității acestor prevederi.

9. Prin încheierea din 14 martie 2016, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea avocatului și a expediat în adresa Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

## **B. Legislația pertinentă**

10. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

### **Articolul 16 Egalitatea**

„ (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. ”

### **Articolul 20 Accesul liber la justiție**

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2012, nr.263-269, art.855) sunt următoarele:

### **Articolul 35 Procedura soluționării cererii de recuzare**

### și a declarației de abținere

„(1) Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

(2) Examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 10 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

(3) Încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.”

12. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

#### Articolul 6

##### Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

[...].”

#### Articolul 13

##### Dreptul la un remediu efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

#### Protocolul nr. 7 la Convenție

##### Articolul 2

##### Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

„1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o

jurisdicție superioară. Exercițarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, definite prin lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.”

## ÎN DREPT

### A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, avocatul Vladislav Roșca susține că, potrivit art. 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, încheierea instanței de judecată asupra recuzării judecătorului nu este susceptibilă de a fi atacată. Articolul 400 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește că încheierile date în primă instanță pot fi atacate cu apel numai odată cu sentința, cu excepția cazurilor în care, potrivit legii, pot fi atacate separat.

14. Astfel, autorul excepției menționează că, în temeiul art. 400 alin.(2) din Codul de procedură penală, încheierile de recuzare a judecătorilor se contestă odată cu fondul cauzei.

15. În același timp, autorul excepției susține că încheierea asupra recuzării judecătorului de instrucție nu cade sub incidența art. 400 din Codul de procedură penală, deoarece materialele conținute în dosarul aflat în gestiunea judecătorului de instrucție nu se anexează la cauza penală examinată de prima instanță.

16. Prin urmare, imposibilitatea contestării încheierilor de recuzare a judecătorului de instrucție nici separat, nici odată cu fondul cauzei aduce atingere dreptului la o instanță imparțială și la un recurs efectiv.

17. De asemenea, autorul excepției susține că normele procesuale penale admit o situație discriminatorie pentru bănuț și învinuit, care nu pot contesta încheierea de recuzare a judecătorului de instrucție, în raport cu inculpatul, care poate contesta odată cu fondul cauzei încheierea de recuzare a judecătorului care a participat la examinarea cauzei.

18. Potrivit autorului excepției, prevederile articolului 35 alin. (3) din Codul de procedură penală încalcă articolele 16 și 20 din Constituție, precum și articolele 6 și 13 din Convenția Europeană și articolul 2 din Protocolul nr.7 la Convenție.

### B. Aprecierii Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

21. Curtea menționează că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Vladislav Roșca în dosarul nr.14r-215/16, care se află pe rolul Curții de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

22. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

23. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, potrivit cărora încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

24. Curtea reține că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate.

25. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că prevederile articolului 16 din Constituție, care garantează principiul egalității, nu are incidență în prezenta cauză.

26. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor articolului 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, în Hotărârea nr. 14 din 15 noiembrie 2012, Curtea a statuat că:

*„58. [...] dreptul de acces la justiție nu poate fi un drept absolut, ci unul care poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cât timp acestea sunt rezonabile și proporționale cu scopul urmărit.*

59. Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conținutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit.

60. Dreptul de acces la o instanță de judecată impune, prin însăși natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp și spațiu, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (*Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii*).

61. În jurisprudența sa Curtea Europeană a indicat că, în elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările nu trebuie să restrângă dreptul de acces într-atât, **încât să fie atinsă însăși substanța sa.**

[...]

70. Totodată, potrivit dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de

judecată sînt stabilite prin lege organică. Astfel, stabilirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești constituie o prerogativă exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură. Sub acest aspect, **principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a-l utiliza, în formele și în modalitățile prevăzute de lege.**

[...]"

27. Curtea subliniază că exercitarea accesului liber la justiție și a dreptului la un proces echitabil nu poate avea loc decât într-un anumit cadru juridic, stabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, de natură a preveni eventualele abuzuri și tergiversarea soluționării cauzelor deduse judecătii.

28. Curtea observă că, potrivit art. 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, **recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată.**

29. De asemenea, legea instituie și anumite garanții în ceea ce privește echitatea procesului de examinare a cererii de recuzare. În acest sens, art. 35 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește că examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 10 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

30. Curtea constată că, deși, potrivit art. 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, încheierea de recuzare a judecătorului nu poate fi supusă separat nici unei căi de atac, în temeiul art. 400 alin. (2), aceasta poate fi contestată cu apel odată cu fondul cauzei. Totodată, dacă instanța de apel constată încălcarea prevederilor privind incompatibilitatea judecătorului și procedura de soluționare a cererii de recuzare, de la articolele 33-35 din Codul de procedură penală, aceasta dispune casarea sentinței primei instanțe și rejudecarea cauzei (art.415 alin. (1) pct.3).

31. De asemenea, Codul de procedură penală instituie mecanisme care asigură controlul judiciar al legalității încheierii judecătorului de instrucție (articolele 311, 312).

32. Mai mult, ca o garanție în plus, pentru înlăturarea oricăror suspiciuni de părtinire a judecătorului, legiuitorul a prevăzut în art. 4 din Legea nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor cazurile care atrag răspunderea acestora, inclusiv pentru nerespectarea îndatoririi de a se abține.

33. Astfel, prin prisma prevederilor enunțate, Curtea reține că dispozițiile alin. (3) al articolului 35 din Codul de procedură penală în mod evident nu aduc atingere accesului liber la justiție și nici dreptului la

un proces echitabil, consacrate de articolul 20 din Constituție și articolul 6 din Convenția Europeană, deoarece nu înlătură posibilitatea de a beneficia de drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces judecat de către o instanță independentă, imparțială și stabilită prin lege, într-un termen rezonabil.

34. Curtea reține că soluția consacrată de articolul 35 alin. (3) este justificată de caracterul special al procedurii instituite de Codul de procedură penală, legiuitorul urmărind să asigure celeritatea procedurii și un climat de ordine indispensabil exercitării în condiții optime a accesului liber la justiție.

35. Curtea menționează că nici o prevedere a Legii Supreme și a Convenției Europene, invocate de către autorul excepției, nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în orice cauză. În acest sens, articolul 119 din Constituție stabilește că împotriva hotărârilor judecătorești părțile interesate pot exercita căile de atac „*în condițiile legii*”.

36. La fel, având în vedere conținutul articolului 35 din Codul de procedură penală, care reglementează aspecte privind admiterea sau respingerea cererii de recuzare a judecătorului, prevederile articolului 2 privind dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală din Protocolul nr.7 la Convenția Europeană nu sunt aplicabile.

37. Totodată, prevederile articolului 13 din Convenția Europeană nu au aplicabilitate în prezenta cauză, întrucât dreptul la un recurs efectiv este distinct de dreptul la exercitarea căilor de atac împotriva unei încheieri judecătorești.

38. În același timp, în speță Curtea constată că partea apărării, la depunerea recursului împotriva încheierii judecătorului de instrucție, prin care s-a dispus aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv, a invocat inclusiv încălcarea principiului imparțialității instanței de judecată. În acest sens, prin decizia pronunțată la 14 martie 2016, instanța de recurs, la verificarea legalității încheierii judecătorului de instrucție, **s-a pronunțat și asupra acestui aspect** și a reținut că: „69. [...] referitor la argumentele apărării ce țin de imparțialitatea judecătorului de instrucție [...] instanța de recurs indică că nu pot fi reținute ca plauzibile [...]”.

39. Prin urmare, fără a avea competența de a verifica temeinicia motivelor invocate de instanța de recurs, Curtea conchide că **normele procesuale penale instituie mecanisme de garantare a respectării principiului imparțialității judecătorului**, iar în speță partea apărării a valorificat aceste mecanisme juridice acordate de lege. Respectiv, excepția este lipsită de obiect, motiv pentru care urmează a fi respinsă ca fiind vădit nefondată.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

**DECIDE:**

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 35 alin. (3) din Codul de procedură penală, ridicată de avocatul Vladislav Roșca, în dosarul nr.14r-215/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**Președinte**

**Alexandru TĂNASE**

*Chișinău, 23 martie 2016  
DCC nr. 17  
Dosarul nr. 24g/2016*